

कोका-कोलाको नेपालमा ४ दशक

निरन्तर एक उद्देश्य लिएर आफ्नो व्यवसाय बढाउँदै



भाषा, फागुन ३। कोका-कोला विश्वको एक अग्रणी पेय पदार्थ कम्पनीले ४ दशक अगाडि आफ्नो पहिलो बोटलिङ प्लान्ट नेपालमा स्थापना गरेको थिए ।

काठमाडौंस्थित बालाजु अध्यायिक क्षेत्रमा रहेका बोटलर्स नेपाल लिमिटेड, कम्पनीको पहिलो स्टेट-अफ-आर्ट कारखाना हो । जुन देशभरका उपभोक्ताहरूलाई आइकनके रेजिको उच्च गुणस्तरीय रिफ्रिंग पेय पदार्थका सेवा प्रदान गर्न १९७३मा शुरू गरेको थिए । पछिलो २००८मा, कोका-कोलाले आफ्नो लोगोप्रतिक्रिया ब्राइंड-कोका-कोला, जिरो कोक, स्प्राइट, फान्टा र किल्लको नामवाट कार्बोनेटेड नन-अलकोहालिक पेय पदार्थ, कफलूलको जुस, पिउने पानी, उत्पादन, विक्री, वितरण र आपूर्तिमार्फत नेपाली उपभोक्ताहरूलाई निरन्तर रिफ्रिंग गरिरहेको छ ।

कोका-कोलाले स्थानीय समूह, नागरिक समुदाय र सरकारी एजन्सीहरूसँग सहकार्य गरेर ब्राइण्डको माया अभिवृद्धि गर्दै, एक उद्देश्यका साथ व्यवसाय सञ्चालन गर्न र नेपालका समुदाय र राष्ट्रियौं निरन्तर अगाडि बढिरहन प्रतिबद्ध रहेको छ । यो संस्थाको कोर दीर्घस्थायित्र लक्ष्यहरू युनून दीर्घस्थायित्र विकास लक्ष्य जस्तै पानी भण्डारन, याकेजड फोहोर रिकर्चर, महिला सशक्तिकरण, युवा सशक्तिकरण र ऊर्जा उपयोग घटाउने रहेको छ, र अक्ष राष्ट्रो समुदाय र जीवनका लागि निरन्तर यी लक्ष्यहरू र दिगो खलाले केन्द्रित रहेन्दै ।

कोका-कोला कम्पनीको 'वर्ल्ड विथआउट वेस्ट' दृष्टिकोण अन्तर्गत कोका-कोला नेपालले हिमालयन क्लाइमेट इन्सिएटिट र जीआईडेसिंग पीईटी रिकलेब्सन सोसल इन्टराइजका लागि काम गरिरहेको छ, जसले काठमाडौंमा जिम्मेवार पीईटी वेस्ट रिसाइकिंगका लागि प्रत्योहान गर्दछ । यसले

नेपालमा किटिङ एज रिकवरी र रिसाइकिंग गर्न रिक्यासनसंग छ, र हाल प्राथमिक रिसाइकिंग गर्ने लक्ष्यमा, कोका-कोलाले खेलमा उल्लेखीय रोजगारी सुझान गरेको छ । डब्ल्यूडब्ल्यूएफ नेपाल, वाटर एड, नेपाल र स्मार्टपानी जस्ता सञ्चारहरूसँग कम्पनीको बढ-साम्भारीदारीले नेपालको जलस्रोत र समुदायको जीविकालाई सुरक्षित राख्नुका साथै पानीको दिगो उपयोग, आजीविकाको वृद्धि र फ्रेस जलस्रोत संरक्षण सुनिश्चित गर्न र महत गरिरहेको छ ।

यस उपलब्धिका बारेमा कोका-कोला नेपालका कन्ट्री डाइरेक्टर अचुजु सिहले भने हामी गर्न गर्दछौं कि नेपालमा विगत चार दशकमा हामीले नेपाली उपभोक्ताहरूको मालागाल बुकेर सफरको प्रथा गरिरहेका थाएँ । हामी कायदाहरू र हामीले जे गर्दै सबैमा हामीले नेपाली समुदायको विकास कर्म गर्दछै । राष्ट्रियौं र राष्ट्रिय प्रसारण गर्दछै । दिमागमा राष्ट्रियौं र राष्ट्रिय प्रसारण गर्दछै । हामी आगामी दशकमा उपभोक्ताहरूसँग अब बढी जोडिन र उनीहरूको चाहना र जीवनसैली अनुपयन विभिन्न प्रकारका पेय पदार्थहरू प्रदान गर्नेछै ।

कोका-कोला नेपाल बोटलिङ सञ्चालनको सन्दर्भमा नवप्रवर्द्धनमा पनि अग्रणी बनेको छ र सन् २०१९ मा यसले नयाँ प्रोडक्शन लाइन-एसएसी (एफीडेवल स्प्ल स्पार्किंग व्याकेजिंग) सार्वजनिक गरेको छ ।

गौरीशंकरलाई १० स्वर्ण



गौरीशंकरलाई १० स्वर्ण

वित्तमोड, फागुन ३। बाहादुर गाउँपालिका स्तरीय राष्ट्रपति रिनिड शिल्ड प. ति यो गिता मा गीरीशंकर माध्यमिक विद्यालय डाँगीवारीले

१० स्वर्ण पदक हात पारेको छ ।

योसंगे गौरीशंकर माध्यमिक विद्यालय गाउँपालिकाको सर्वाधिक स्वर्ण पदक विजेता घोषित भएको छ । गौरी शंकरले १० स्वर्णसहित ६ रजत, ५ कार्य पद हासिल गर्दै जम्मा २१ बटा पदक हात पारेको छ ।

त्यसै नमूना अंग्रेजी माध्यमिक विद्यालय फूलवारीले ६ स्वर्ण पदकसहित २ रजत र ७ कार्यसहित १५ पदक हात पार्दै द्वितीय भएको छ । फूलवारी माध्यमिक विद्यालयले ५

प्रवेश गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

नक्कल लाने गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

शहरबाट देखि उनीहरूले नेपाल आउन शुरू गरेको छ । भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

नक्कल लाने गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

नक्कल लाने गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

नक्कल लाने गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

नक्कल लाने गरेको उनको भनाइ छ । (भारती शिलाप्रमा आवद्ध पत्रकार हुन् ।)

सत्यौ ...

शहरबाट आउने मुस्लिम समुदायलाई उनीहरूको परिचय-पत्र हेरेर प्रवेश गर्न दिएको छ । भरतबाट अरु मुस्लिमको सहभागीलाई पूर्णी नाकामा बाहिर होटलमा पुऱ्यायो- उनले भनिन- 'म होटलमा बस्दन भेनेको त यो भारत हो, यहाँ हामो जे पनि चल्द भेनर धम्यायो । विरानो ठाउँ भएकाले एजेन्टले जे भन्न्यै, त्यही मान वाच्य भए । त्यो एजेन्टसँग विहारमा २ रात बिताए ।' एजेन्टले उत्तर विहारबाट सबै युवीलाई फरक-फरक समेत गठन गरेको छ ।

<p



विषादीयुक्त तरकारी बन्द जर

आज हामी विषादीयुक्त तरकारी खान विवर छौं । यो अवस्था देशभर नै छ । नेपालमै उत्पादन हुनेमा पनि विषादी छ भने भारतबाट आयात हुने तरकारीमा त अत्यधिक मात्रामा विषादी हुने गरेको बताइन्छ । न्याहाँदा-न्याहाँदे पनि हरेक नेपालीको भान्सामा दिनहुँ विषादु तरकारी पाकिरहेका छन् । तरकारीमा विषादीको प्रयोग बढेका कारण नेपालीहरूमा गम्भीरखालका रोग लाग्ने गरेको पनि पाइएको छ । सविधानको धारा ४४ ले सुरक्षित र गुणस्तरीय वस्तु उपभोग गर्न पाउने अधिकार पुनिश्चित गरेको भए पनि आमउभोक्ताले त्यो अधिकार प्रयोग गर्न पाएका छैन । नेपाल सरकारले सविधानले सुनिश्चित गरेको सुरक्षित र गुणस्तरीय वस्तु उपभोग गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्ने दायित्व पूरा गर्न सक्को छैन ।

अध्ययन अनुसार नेपालमा प्रत्येक वर्ष भित्रिने विषादी मध्ये ट४ प्रतिशत तरकारी बालीमा प्रयोग हुन्छ । विश्वमा प्रतिवर्ष करिब २० लाख मेट्रिक टन विषादी प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ । विश्वमा करिब दुई करोड ६० लाख मानिसमा बर्णेनि विषादीको असर परेको देखिन्छ भने करिब २२ लाख मानिसको मृत्यु यसको प्रयोगबाट हुने गरेको प्लाटन क्वारेन्टाइन एवम् विषादी व्यवस्थापन केन्द्रको अध्ययनले देखाएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा रासायनिक विषादीविरुद्ध अभियान सञ्चालन गैंडे आएको स्थानको प्रतिवेदन अनुसार विश्वमा हरेक वर्ष चार करोड मानिसमा विषादीमा असर गरेको पाइएको छ । विश्वमा विषादी कै कारण हरेक वर्ष तीन लाख ५४ हजार मानिसको मृत्यु हुने गरेको छ, जसमा सैबम्बन्द्ध बही बालबालिका र महिला छन् । प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार प्रतिदिन सात सय जना व्यक्ति विषादीयुक्त खानाका कारण मृत्यु भएको देखिन्छ ।

स्वास्थ्य नै हरेक नागरिकको सम्पादि हो । स्वस्थ नागरिक नै देशको धन हो । स्वस्थ नागरिक नै उत्पादकत्व बढ्न सबैलै, साथै स्वास्थ्यमा गर्ने खांचको छौडै व्यवस्था गर्नुपर्ने बजेट शिक्षा तथा अन्य विकाका कार्यमा खर्च गर्न सकिन्छ । अत्यधिक विषादीको अवशेष नहर्ने गरी स्वस्थ तरकारी खाने वातावरण बनाउन सरकारले प्रोत्साहन गर्न आवश्यक छ । जलवायु परिवर्तनका कारण तरकारी तथा खाद्यान्नमा विभिन्न रोगका कीरा देखिन थालेकाले किसानले त्यसलाई नियन्त्रण गर्न अन्याधुन्धरूपमा विषादी प्रयोग गर्न थालेको छ । कीरा वा शत्रुजीव व्यवस्थापन गर्न अन्य कुै विकल्प न्योजिती कडाभन्दा कडा विषादी प्रयोग गर्दा स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पर्न गएको छ । किसानमा जनवेतनाको कमीका कारण र वैकल्पिक उपाय खोजोदा आम उपभोक्ताको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर परिहेको छ । भारत लगायतका देशबाट आयात हुने तरकारी, फलफल, माघामा विषादी तथा अखाद्य वस्तु मिसावटको अवस्था सीमानाकामै परीक्षण गरी स्वस्थ खानेकरा मात्र नियन्त्राउन सरकारले समयमै ध्यान पुर्याउन ढिला गर्नु हुन । कसैको दवाव र रभावमा नपरी सरकारले यो कदम चाल्ने पर्दै । यस विषयलाई गम्भीररूपमा लिएर दीगो योजनाका साथ तीने तहका सरकारले कदम चाल्न जस्ती छ ।

अंशमा छोरीको हुक्को कार्यान्वयन कहिले ?

□ डा. बिन्दा पाण्डे

एकाईकृत नेपालको लिखित कानूनको शुरुवात वि.सं. १९१० मा जङ्गबहादुरले मुलुकी ऐन ल्याएर गरेको पाइन्छ । त्यसितिहरेको समाजमा महिलालाई समान हैसियतको नागरिक देख्ने त कल्पना बाहिरको कुरा थियो, तर पनि जीवन निर्वाहको आधारका रूपमा लिज्जे पैत्रिक सम्पत्ति माथिको हक्को बारेमा उक्त ऐनले महिलाका लागि पनि केही व्यवस्था गरेको पाइन्छ । समानान्तर्यामा विवाहलाई मानव जीवनको असिमियार्थ पाठी ठानीने त्यस जमानामा महिलाहरू अविवाहित पनि रहन सक्छन् र त्यतिखेर उनीहरूको जीवन निर्वाहको लागि पैत्रिक सम्पत्ति माथिस्त्र स्वामित्व हुनुपर्छ भन्ने कल्पना गरियो । कानूनमा सोही अनुसार व्यवस्था गर्दै छोरीको अंशहक्को लाग्ने देखिन्ने ।

कसैको विवाह नभई जन्मधरमा रहेकी छोरी छन् र भाइहरू भिन्न हुन लागेका छन् भने ३५ वर्षमूँ उमेरका विवाह नभएका छोरीलाई ऐन बमोजिमको विवाह खर्च दिई भाइ अंश गर्नुपर्दछ । यदि ३५ नावेको छोरी विवाह नभई माझी घरमै बसेको रहिछन् भने उत्तरे भाइ रहको अंश पाउँछन् । यस्ता छोरी मरेका बहुत माझी दाजुभाइले काजकिरिया गर्नुपर्छ र अपुताती पनि माझी कै हुन्छ । अंश लिसिकोपछि रित अनुसार विवाह भयो भने पनि अंश आफैसँग लिएर जान पाउँछन् । तर, आफूखुशी विवाह गरेर गइन भने अंश तिनेको जान पाउँदिनन् र त्यो दाजुभाइकोमा फर्कन्छ (मुलुकी ऐन, अंशवण्डा, दफा १५, १९१०) ।

त्यही कानून राणा शासनकालभरि कायम रह्यो । राणाशासनको अन्त्यको लागि महिला पुरुष काँधमा काँध मिलाएर लडे । अन्ततः २००७ मा राणाशासनको अन्त्य भयो । त्यसपछि नेपालको अन्तरिम शासन विधान २००७ बन्यो । उक्त 'विधानले' जीवन निर्वाह गर्ने विवाहको पर्याप्त साधनमा नरनारी सबै नागरिकको समान भएहो छ भन्ने व्यवस्था गर्यो (धारा ५ क) । यसको प्रगतिशील व्याख्या गर्ने हो भने महिला र पुरुषको बीचमा फरक गर्न नापाइने व्यवस्था गरिएको थियो भन्ने विधानको लाग्ने देखिन्छ ।

उक्त नेपाल अन्तरिम शासन विधानलाई प्रतिस्थापन गर्दै २०१५ सालमा नयाँ संविधान बन्यो । यसमा 'सबै नागरिक कानूनको समान संरक्षणको हक्कदार हुनेछ' (धारा ४-१) र सामान्य कानूनको प्रयोगमा कुरै पनि नागरिकको आधारमा भेदभाव गरिनेछ (नैन्तर्य ४-२) भने व्यवस्था गरियो । २०१५ सालको संविधानलाई प्रतिस्थापन गर्ने पज्जनकालीन व्यवस्थाको प्रारम्भसँगै नेपालको संविधान २०१९ जारी भयो । उक्त संविधानमा उल्लेख गरिएको भाषालाई जस्ताको त्यक्तै समावेश गरियो (धारा १०, १ र २) । यसरी हेर्दा नेपालमा प्रजातन्त्रको प्रादुर्भावपछि २०१० को संविधान बन्दासम्म पनि

महिला र पुरुषलाई समान नागरिकको दृष्टिकोण राखिएको पाइन्छ ।

त्यसपछि बन्यो मुलुकी ऐन २०२० । यसले १९१० को मुलुकी ऐलाई पूर्णतः प्रतिस्थापन गर्यो । जङ्गबहादुले १९१० मा जारी गरेको मुलुकी ऐनले छोरीलाई दिएको अंशमाथिको हक्कको बारेमा उक्त निर्वाहको लागि पनि केही व्यवस्था गरेको पाइन्छ । सामान्यतया विवाहलाई मानव जीवनको असिमियार्थ पाठी ठानीने त्यस जमानामा महिलाहरू अविवाहित पनि रहन रहन सक्छन् र त्यतिखेर उनीहरूको लाग्ने देखिन्ने ।

समय परिवर्तन हुँदै गयो । अन्तर्राष्ट्रियरूपमा महिला समानताको पक्षमा आवाज उठाउँदै र राज्य अनि पार्टीभित्र पनि संघर्षको अनुभव राखियो ।

महिला र पुरुषलाई समान नागरिकको दृष्टिकोण

सुभाव आयोग बन्यो । २०४७ कातिकमा नयाँ संविधानको घोषणा त भयो, तर पैत्रिक सम्पत्तिमाथिको अधिकारका बारेमा यस संविधानले पनि २०१९ को संविधानमा उल्लेखित भाषालाई जस्ताको त्यक्तै राख्यो (धारा ११-१ र ११-२) । बहुदलीय प्रजातन्त्रले पनि छोरीलाई अंशहक्क दिलाउन सकेन ।

यस आन्दोलनको उद्देश्यमा उपलब्ध संसद्या पाँच

प्रतिशत र महिला उपमेंद्रवार अनिवार्य गरिएको

कारण र महिलाहरूको अन्तर्गत विवाहलाई राखियो ।

समय परिवर्तन हुँदै गयो । अन्तर्राष्ट्रियरूपमा महिला समानताको पक्षमा आवाज उठाउँदै र राज्य संदर्भमा समानताको त्यक्तै राखियो ।

महिला र पुरुषलाई समान नागरिकको दृष्टिकोण

सुभाव आयोग बन्यो ।

